

Nationell obduktionsverksamhet 2019

Bakgrund

Alla djurägare med lantbrukets djur; nötkreatur, får, get, gris, fjäderfä, ren, hjort, alpaca, bison och vattenbuffel, har rätt att få sina djur obducerade till ett kraftigt reducerat pris med hjälp av det statliga obduktionsanslaget. Obduktionerna sker på fem olika platser i Sverige; Uppsala, Karlskoga, Visby, Skara och Kävlinge. Transporten av djur från gård till obduktionslaboratorium sker huvudsakligen av Svensk Lantbrukstjänst eller av djurägaren själv, beroende av de olika laboratoriernas förutsättningar.

För att få ett djur obducerat krävs en remiss från veterinär. Djuret måste sedan så fort som möjligt transporteras till ett obduktionslaboratorium. Tar det för många dagar innan djuret hamnar på obduktionsbordet kommer kroppen bli för rutten och förutsättningarna för en diagnos försämrade. Det finns ibland även möjlighet att få djuret obducerat direkt på gård, vilket kan innebära färskare material för undersökning. Efter utförd obduktion skickas ett preliminärt svar till remitterande veterinär och när alla provsvar är färdiga skriver den obducerande veterinären en slutrapport till både djurägaren och den remitterande veterinären.

När veterinären obducerar djuret, tas ofta olika prover som skickas till laboratorium för analys. Om man vid odling hittar en sjukdomsframkallande bakterie, så utförs även en resistensundersökning. Detta innebär att man kan se vilken antibiotika som fungerar på just denna bakterie. Informationen använder sedan veterinären i sitt val vid eventuella behandlingar av andra sjuka djur i aktuell besättning. På detta sätt förhindras användning av fel antibiotika och risken för resistensutveckling hos bakterier minskar, vilket har stor betydelse för både människor och djur i framtiden.

Vid obduktion av djur tas även rutinmässigt en mängd olika prover för att övervaka allvarliga smittsamma sjukdomar, så kallade epizootisjukdomar, t ex paratuberkulos, galna kosjukan, scrapie och klassisk svinpest. På yngre nötkreatur tas också rutinmässigt prov för övervakning av Salmonella som är en anmälningspliktig sjukdom. Även andra anmälningspliktiga sjukdomar upptäcks ibland vid obduktion och anmäls då till Jordbruksverket, t ex Listeria, Elakartad katarralfeber och Fräsbrand.

Resultat och Diskussion

Under 2019 har ca 2 000 lantbruksdjur inklusive fjäderfä obducerats i Sverige. Det är färre djur än tidigare år, vilket till viss del kan förklaras av en neddragning av antalet livdjur till följd av den svåra torkan under 2018. Vid obduktionslaboratorierna i Uppsala, Visby och Karlskoga har verksamheten rullat på som tidigare. Verksamheten i Skara och Skåne har däremot genomgått stora förändring under 2019.

Gård & Djurhälsan tog 2019 över verksamheten i Skara och anställde en erfaren obducerande veterinär för att obducera direkt på gård och endast utföra obduktion av mindre djur (< 10 kg) på laboratoriet. Initiativet har haft som syfte att utveckla tekniken och de praktiska förutsättningarna vid en gårdsobduktion samt att öka intresse och kunskap om gårdsobduktioner bland både veterinärer och djurägare. Erfarenheten av det gångna året är att det finns goda praktiska möjligheter att obducera direkt på gård. Djurägaren får fungera som obduktionsassistent och får samtidigt en god inblick och ny kunskap om sina djurs hälsa och sjukdomar. Projektet har inneburit ett ökat intresse för gårdsobduktion och flera besättningsveterinärer har under 2019 provat på att obducera på gård under samtidig vägledning av veterinär vid Gård & Djurhälsan. Vi ser en stor potential att i framtiden kunna obducera fler djur direkt på gård, med eller utan handledning av en erfaren obducent.

Den 1 december lämnade verksamheten i Skåne från Kristianstad till nya lokaler i Krutmöllan utanför Kävlinge. Flytten har varit planerad sedan länge och det var med stora förväntningar som vi i slutet av 2019 började obducera i en helt ny anläggning med allt vad det innebär. Hit kommer djuren med Svensk Lantbrukstjänst ordinarie transporter. När hämtning och inkörning inte kan ske tillräckligt snabbt, anlitas en särskild liten obduktionstransport till en extra kostnad på 500 kr för djurägaren. Allt för att få in så färskt material som möjligt. Djur upp till 50 kg kan köras in privat och lämnas i en liten kylcontainer på området. I denna lokal ser vi dessutom förutsättningar för att i framtiden kunna dela med oss av erfarenheter, kunskap och material till veterinärer och veterinärstudenter.

Att obducera djur är en viktig del av den nationella övervakningen av allvarliga smittsamma sjukdomar i landet. Det är dessutom ett ovärderligt verktyg för fältverksamma veterinärer i arbetet med att ställa rätt diagnos. Rätt diagnos är grunden för en ändamålsenlig och förebyggande veterinärmedicinsk rådgivning samt för att kunna sätta in korrekta behandlingsåtgärder. För djurägarna är det en stor hjälp att snabbt kunna få veta vad som orsakat djurets sjukdom/död och kunna utesluta olika sjukdomar. Därmed ökar chansen att förhindra att fler djur drabbas av samma problem.